

STADSARCHEOLOGIE GENT

Vlasmarkt, heraanleg van de zone met taxistaanplaatsen

Archeologienota

Projectcode 2018K329

10 januari 2019

DEEL 3 – PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

gent:

Colofon

Stad Gent

Departement Stedelijke Ontwikkeling - De Zwarte Doos - Stadsarcheologie Gent

Publicatiedatum

10 januari 2019

Contact

Geert Vermeiren

Geert.Vermeiren@stad.gent

Tel. 09/2665773

<https://stad.gent/cultuur-sport-vrije-tijd/cultuur/erfgoed/stadsarcheologie/recent-archeologisch-onderzoek-gent>

Postadres

Stad Gent – Stadsarcheologie Gent

Stadhuis, Botermarkt 1, 9000 Gent

Bezoekadres

Dulle-Grietlaan 12, 9050 Gentbrugge

Tel. 09 266 57 60

Inhoud

1. Administratieve gegevens/technische fiche	4
2. Synthese	5
3. Gemotiveerd advies en programma van maatregelen	8
3.1. Impactanalyse	8
3.2. Gemotiveerd advies	8

1. Administratieve gegevens/technische fiche

Projectcode	2018K329
Locatie	Oost-Vlaanderen, Gent, Vlasmarkt
Kadaster/Afdeling/Sectie/Percelen	Afd. 2, Sectie B, openbaar domein
Kadasterplan	Zie plan 1
Bounding Box	(105062,194180); (105096,194180); (105062,194148); (105096,194148)
Erkende archeoloog	Geert Vermeiren OE/ERK/Archeoloog/2015/00011

Plan 1: Situering projectgebied op het hedendaags kadaster (Stad Gent, De Zwarte Doos, Stadsarcheologie)

2. Synthese

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het deels herinrichten van de Vlasmarkt. De projectzone situeert zich in het historisch centrum van Gent, net binnen de 12de-eeuwse stadsomwalling. De totale oppervlakte van het projectgebied beslaat 384,53 m² en is volgens het gewestplan gelegen in gebied voor wonen.

Het projectgebied is gelegen BINNEN de Gentse vastgestelde archeologische zone en gezien de oppervlakte van het plangebied 384,53 m² bedraagt is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

Het projectgebied bevindt zich op de Vlasmarkt; tussen het middeneiland, de Belfortstraat en de Koningstraat. Op basis van de simulaties van een indraaiende bus wordt de zone vormgegeven. De ruimte die niet nodig is voor de indraaibeweging van de bus wordt heringericht als een voetpaduitstulping met terrassen (voor de aangrenzende horeca), voetpaden, groen met bomen en parkeerplaatsen. Er worden geen ingrijpende rioleringswerken uitgevoerd.

Tijdens het bureau-onderzoek werden een aantal onderzoeksvragen opgelijst en beantwoord:

- > Zijn er archeologische of historische gegevens gekend over de site?

De eerste vermelding die betrekking heeft op het huidige projectgebied gaat terug tot 1313 wanneer er gesproken werd over '*van der Veemarkt*'. Deze markt, ook wel Peerdemarkt genoemd werd in de 16de eeuw voor een deel gehouden aan het oosteinde van de toenmalige Koningstraat (huidige Vlasmarkt) en deels langs de huizen gelegen langsheen het Sint-Jacobskerkhof. De bestemming van deze marktplaats veranderde door de jaren, waarbij in de 18de eeuw bijvoorbeeld ook hout, stro en karnemelk verkocht werd. Aan de overzijde, tegenover het Sint-Jansgodshuis hield men aanvankelijk de '*Verkensmark*'.

De meest relevante archeologische sporen met betrekking tot het projectgebied kwamen aan het licht bij archeologisch onderzoek in de Belfortstraat (tussen de Kammerstraat en Bij Sint-Jacobs). Zowel op een diepte van ca. 6,50 als op 5,80 m T.A.W. waren duidelijke karrensporen zichtbaar. Het bovenste bewaarde straatniveau kende ook een grote hoeveelheid Doornikse kalksteenfragmenten op een grijsbruin egaal zandlaagje ter versteviging van het loopniveau. De moederbodem zat op ca. 5,18 m T.A.W.

In een aanpalend vlak werden deze verschillende wegniveaus opnieuw aangetroffen. Hierbij werd een afzomende houten balk aangetroffen die de Doornikse kalksteenschilfers van een wegniveau op hun plaats hielden. Deze horizontale balk (6,67-6,90 m T.A.W.) werd op zijn beurt op zijn plaats gehouden door een aantal verticale paaltjes die in de grond gehouwen waren. Ten oosten van deze balk zat een depressie in het noordprofiel die waarschijnlijk als een greppeltje langs het wegdek moet worden geïnterpreteerd. Opmerkelijk waren twee kuilen met een zeer organische vulling die in het vlak en het profiel herkend werden en die voorafgaand aan het wegdek en de greppel waren.

Het bouwblok grenzend aan het projectgebied bevat op beide hoeken nog de restanten van middeleeuwse patriciërswoningen. CAI Locatie 333428 is nog bewaard onder verschillende percelen op de hoek Vlasmarkt-Belfortstraat. De rechthoekige constructie heeft zijn dwarsmuur aan de Vlasmarkt en de langsegevel aan de Belfortstraat. De ruimte is onderverdeeld in twee beuken.

CAI Locatie 333427 bevat muurresten in Doornikse kalksteen in de west- en de zuidmuur die een oorspronkelijk vierkantig Steen doen vermoeden.

- > Zijn er gegevens gekend over de eventuele verstoring van de bodem?

De mogelijke aanwezigheid van nutsleidingen, zijn een belangrijke verstoringsfactor. Zo kan met zekerheid vastgesteld worden dat ter hoogte van de zone waar de ontharding zal plaatsgrijpen, en waar de centrale twee bomen zullen geplaatst worden, evenals onder de meest westelijke boom, reeds een riolering aanwezig is met een diameter van 0,50 m.

Hoewel de invloed van het wegdek als beperkt kan beschouwd worden, werden hier ook reeds vele ingrepen uitgevoerd. Archeologisch onderzoek in de nabijheid (Belfortstraat) toonde een verstoord pakket onder het huidige wegdek van minimaal 1,00 m.

- > Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het projectgebied?

Rechtstreekse aanwijzingen voor een archeologische site ter hoogte van het projectgebied zijn er niet. Archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem in de ruime nabijheid bracht wel sporen aan het licht uit de middeleeuwen en latere periodes. De sporen hadden alle te maken met het weggebruik.

- > Wat is de impact van de geplande werken?

De geplande werken zijn van die aard dat eventueel aanwezig archeologisch erfgoed bedreigd wordt. De vraag tot omgevingsvergunning omvat volgende werken:

-Langs de gevels van de horeca wordt een strook van 3 m voorzien voor de inrichting van terrassen. Om de terrassen te bereiken ligt langs deze strook een voetpad van 1,5 m.

-Langs de rijweg worden drie parkeerplaatsen voor taxi's ingericht. Voor de bediening van de taxi's wordt er een voetpad aangelegd van 2 m.

-Tussen de twee voetpaden wordt de zone onthard. In deze zone worden twee bomen voorzien. Verder worden er nog twee bomen geplant in de groenvakken aan weerszijde van de taxistaanplaatsen.

- > Is er een archeologische site aanwezig? Zo ja, wat zijn de karakteristieken en de bewaringstoestand ervan? Wat is de relatie met het landschap? Welke waarde heeft de site?

De aan- of afwezigheid van een archeologische site kan niet vastgesteld worden op basis van het bureauonderzoek. De kans op het aantreffen van archeologische sporen is niet onbestaande. Maar de eventuele aanwezigheid van sporen zou enkel kunnen geattesteerd worden ter hoogte van de geplande substraatbakken. De aanwezigheid van een riolering op het traject van 3 van de 4 bakken zorgt er voor dat er in deze zone geen relevante informatie aanwezig is. Tevens heeft onderzoek in de directe nabijheid aangetoond dat onder het wegdek minimaal één meter verstoring aanwezig is. Dit houdt in dat bij het vierde boomvak er slechts ca. 0,50 m kan onderzocht worden en dit over een zeer beperkte oppervlakte.

- > Is het nodig andere vormen van vooronderzoek in te schakelen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden?

In conclusie kan gesteld worden dat zelfs binnen deze mogelijk niet door leidingen verstoorde substraatbak, de aanwezigheid van eventueel archeologisch bewaard bodem archief zeer beperkt is. Alle verzamelde gegevens leren dat de kans op bewaard bodemarchief quasi nihil is waardoor het qua kosten-baten niet verantwoord is verdere vormen van vooronderzoek in te schakelen.

Vanuit deze wetenschap stelt Stadsarcheologie Gent geen verder onderzoek voor.

3. Gemotiveerd advies en programma van maatregelen

3.1. Impactanalyse

De geplande omgevingsvergunning omvat de heraanleg van de openbare weg, door het verbreden van het voetpad, het aanleggen van parkeerplaatsen en het plaatsen van 4 bomen in groenvakken. De projectzone situeert zich op de Vlasmarkt tussen middeneiland, Belfortstraat en Koningstraat.

De verstoringimpact moet bekeken worden ten opzichte van de reeds bestaande verstoringen namelijk deze van de aanwezige nutsleidingen in het voetpad en de bestaande riolering van 0,50 m diameter onder 3 van de 4 geplande boomvakken; evenals tegen de kennis, op basis van het archeologisch onderzoek in de Belfortstraat, dat archeologisch relevante sporen zich minimaal 1 m onder het huidige loopniveau manifesteren.

De totale oppervlakte van het projectgebied en de in te schatten verstoring bedraagt 384,35 m².

De bestaande verstoringen en het reeds uitgevoerde archeologische (voor)onderzoek om de hoek impliceren dat het aandeel onaangeroerd bodemarchief eerder beperkt zal zijn.

Plan 2: Bestaande toestand (Stad Gent, Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen)

Plan 3: Ontwerpplan (Stad Gent, Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen)

Plan 4: Dwarsdoorsnede (Stad Gent, Dienst Wegen, Bruggen en Waterlopen)

3.2. Gemotiveerd advies

Rekening houdende met de criteria uit de Code Goede Praktijk (CGP), hoofdstuk 5.2, werd de noodzaak tot verder vooronderzoek afgewogen:

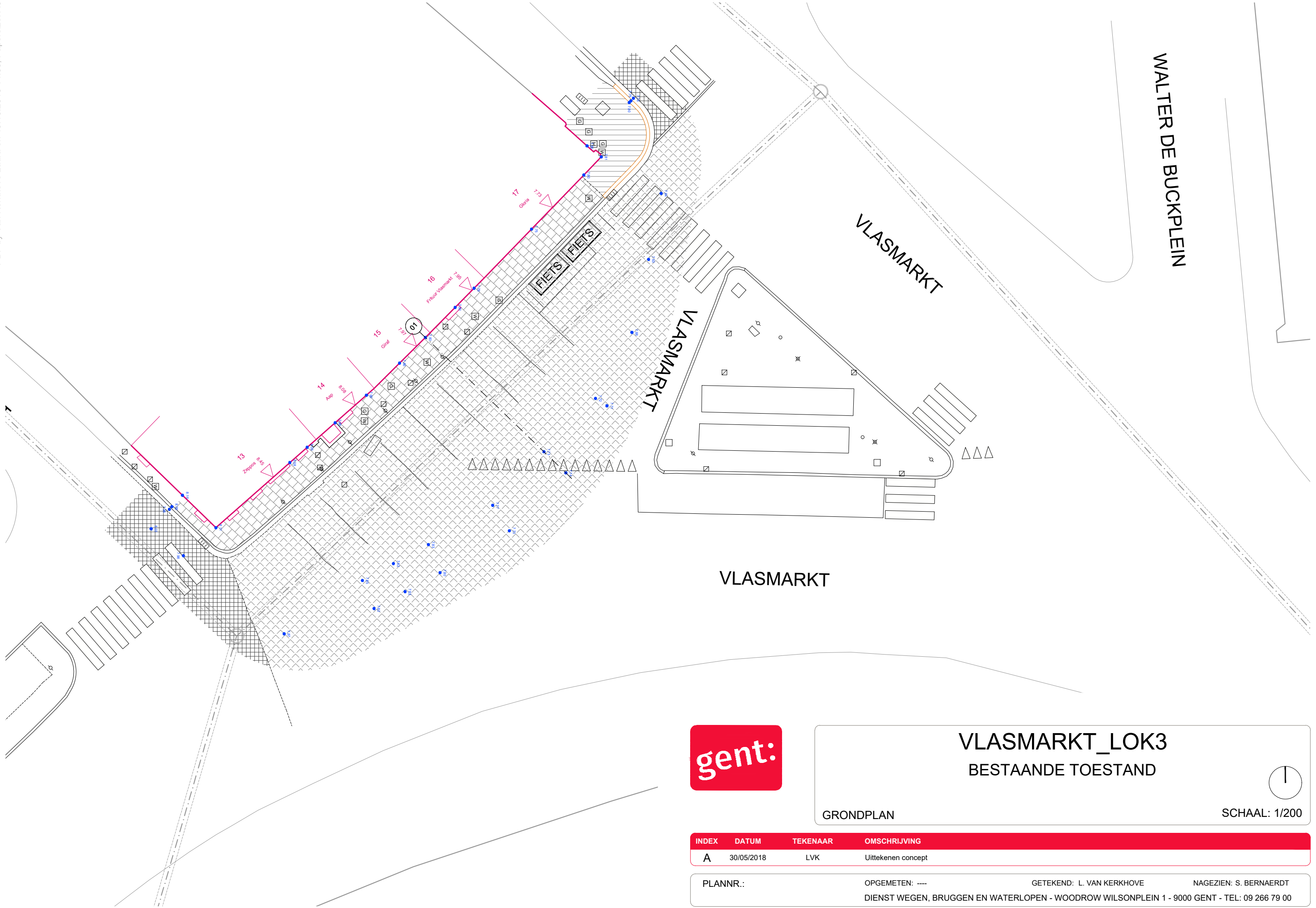
- Landschappelijk bodemonderzoek:

Cfr. CGP 7.3: Het landschappelijk bodemonderzoek heeft als doel de aardkundige opbouw en ontstaansgeschiedenis van de ondergrond en het landschap te kennen door een gerichte staalname.

In het geval van de het project Vlasmarkt is deze onderzoeksmethode niet van toepassing aangezien het gaat om een sterk verstedelijkte context met een zwaar verstoorde ondergrond.

- Geofysisch onderzoek

Cfr. CGP 7.4: Geofysisch onderzoek heeft tot doel om antropogene fenomenen te onderscheiden van natuurlijk sediment of om een morfologische reconstructie van het natuurlijke landschap te maken, door contrasten in elektrische, elektromagnetische en magnetische kenmerken van de ondergrond te meten.

VLASMARKT_LOK3
BESTAANDE TOESTAND

GRONDPLAN

SCHAAL: 1/200

INDEX	DATUM	TEKENAAR	OMSCHRIJVING
A	30/05/2018	LVK	Uittekenen concept

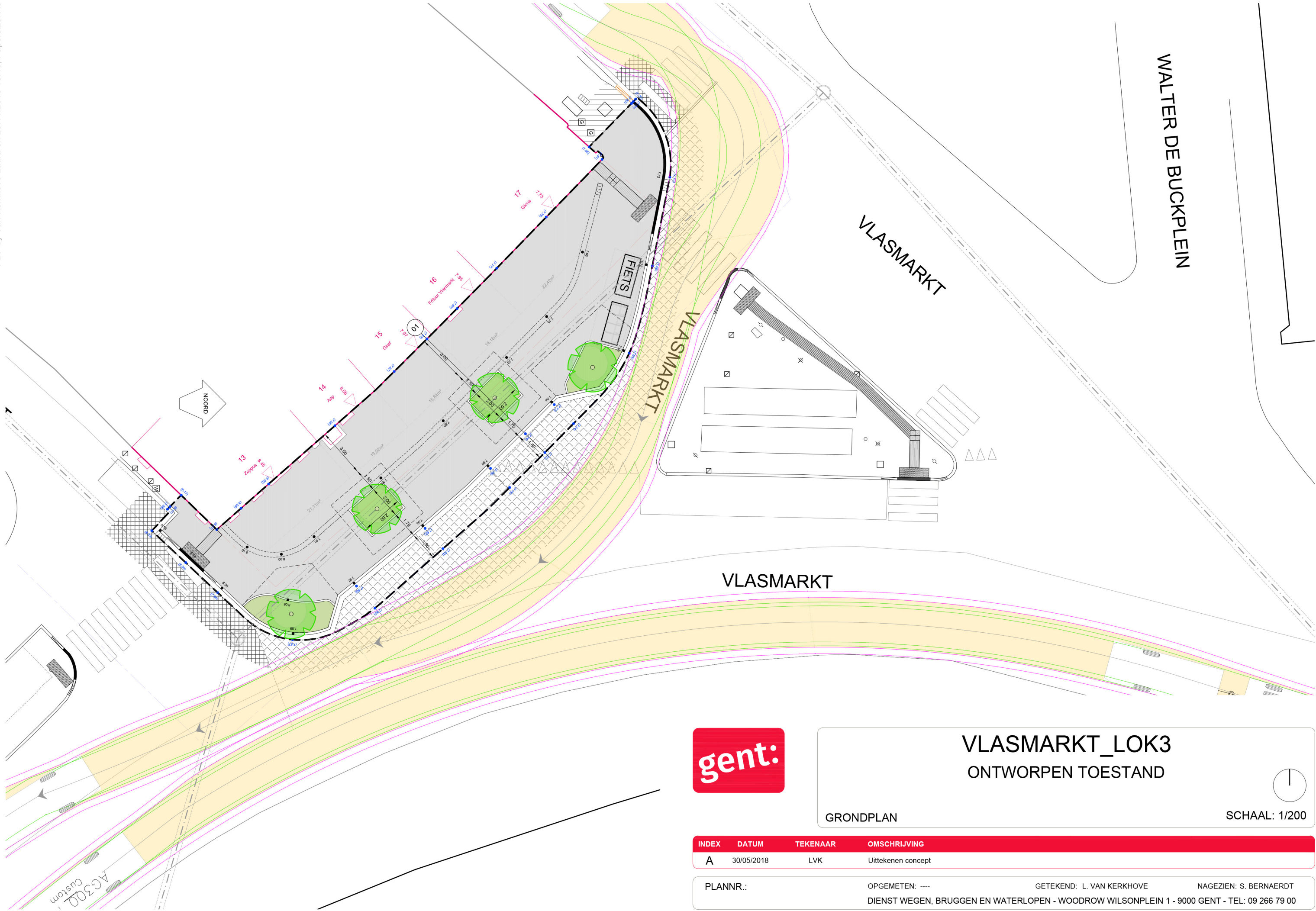
PLANNR.:

OPGEMETEN: ----

GETEKEND: L. VAN KERKHOVE

NAGEZIEN: S. BERNAERDT

DIENTST WEGEN, BRUGGEN EN WATERLOPEN - WOODROW WILSONPLEIN 1 - 9000 GENT - TEL: 09 266 79 00

VLASMARKT_LOK3

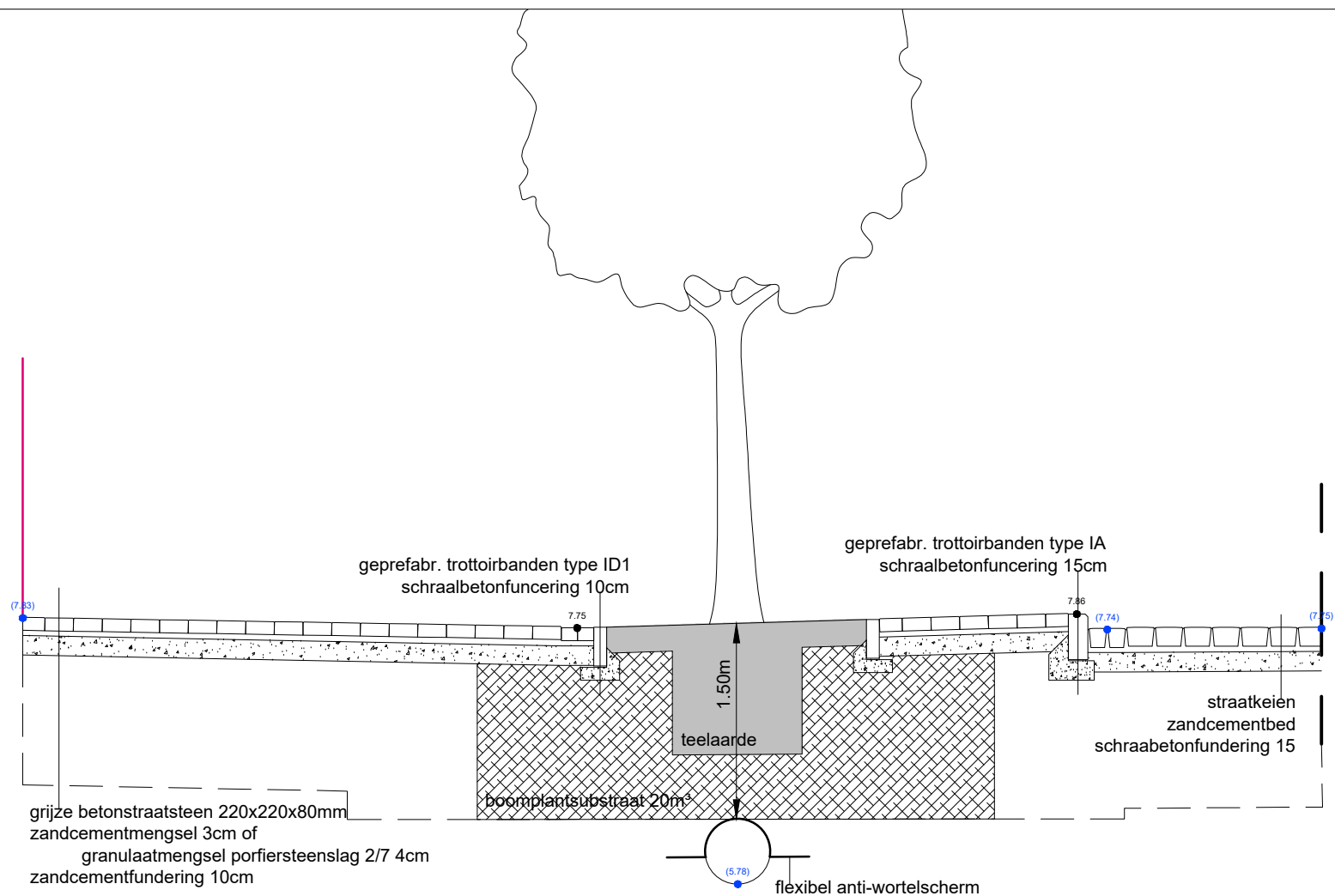
ONTWORPEN TOESTAND

GRONDPLAN

SCHAAL: 1/200

INDEX	DATUM	TEKENAAR	OMSCHRIJVING
A	30/05/2018	LVK	Uittekenen concept

PLANNR.: OPGEMETEN: --- GETEKEND: L. VAN KERKHOVE NAGEZIEN: S. BERNAERDT
DIENST WEGEN, BRUGGEN EN WATERLOPEN - WOODROW WILSONPLEIN 1 - 9000 GENT - TEL: 09 266 79 00

TYPE DWARSPROFIEL
ONTWORPEN TOESTAND
 schaal 1/50

In het geval van het project Vlasmarkt is deze onderzoeksmethode niet van toepassing gezien de vele nutsleidingen en verstoringen in de ondergrond.

- Veldkartering

Cfr. CGP 7.5: Veldkartering heeft tot doel om relevante archeologische indicatoren te zoeken door een visuele inspectie van een terrein.

In het geval van project Vlasmarkt is deze onderzoeksmethode niet van toepassing wegens de stadscontext.

- Verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek

Cfr. CGP 8.4 en 8.5: Het verkennend archeologisch booronderzoek heeft als doel archeologische sites op te sporen door middel van boringen. Het waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel reeds opgespoorde archeologische sites te evalueren door middel van boringen.

In het geval van het project Vlasmarkt is een prospectie met als doel de lokalisatie en waardering van steentijdvindplaatsen niet van toepassing.

- Proefsleuven en proefputten

Cfr. CGP. 8.6: Het doel van proefsleuven en proefputten is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van een terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van dat terrein op te graven.

In het geval van het project Vlasmarkt is deze onderzoeksmethode niet van toepassing. Gezien de hoge graad aan verstoring door de aanwezige nutsleidingen en riolering en de kennis over het mogelijke bodemarchief (op basis van het onderzoek om de hoek), is de vermoedelijke 'gave' tussenruimte te beperkt om een relevant vooronderzoek uit te voeren.

Na afweging van de hierboven vermelde onderzoeksmethodes, wordt aldus geen archeologisch vooronderzoek aanbevolen. Het belangrijkste argument om af te zien van een vooronderzoek is de kosten-baten analyse op basis van de vermoedelijk zeer beperkte zone met bewaard bodemarchief.

Deze aanbeveling werd getoetst aan de 4 criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk artikel 5.3:

- mogelijk
- nuttig
- schadelijk
- noodzakelijk

Op basis van dit uitgebreide bureau-onderzoek en de wetenschap dat bij de uitgravingen geen waardevolle kennisopbouw kan gedaan worden, stelt Stadsarcheologie Gent geen archeologisch (voor)onderzoek voor, voorafgaand of gepaard met de werken. Het assessment van de historische, cartografische en gekende archeologische gegevens doet vermoeden dat er geen aanwijzingen zijn voor het vernietigen van nog waardevol archeologische potentieel bij de uitvoering van het project.